

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput I. Gratiae notio, seu descriptio, notitiæque ipsius utilitas ac
necessitas in moralibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

tuâ, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea. Cunctis hoſtibus potentior es, & ſapientior univerſis ſapientibus. Magiſtra es veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitia, ablatrix timoris, nutrix devotionis, &c.

Cùm igitur omnia nobis bona veniant cum illa, illam ſolam quæramus, illam affiduis gemitibus ab amantiffimo Salvatore poſtulemus, per quem fit ut gratiam impetremus. Fiduciam habeamus in merito ſanguinis & paſſionis ipſius. Filius Dei pro nobis mortuus eſt (inquit Aug.) ſecurus eſto, accepturum te vitam ipſius, qui pignus habes mortem ipſius. Quam vitam tibi ſervat juſtificato, qui ſuam mortem donavit & impio? Quam certâ, & quam firmâ promiſſione ſervat juſtis vitam ſuam, qui donavit injuſtis mortem ſuam? Impium te quaſivit, ut redimeret; redemptum deſeret, ut perdat? Mala veſtra pertuli; bona mea non reddam? Fons vitæ mortuus eſt propter nos; negabit vitam ſuam, qui pro nobis erogavit mortem ſuam?

CAPUT I.

Gratia notio, ſeu deſcriptio, notitiæque ipſius utilitas ac neceſſitas in moralibus.

Sapienter Eſtius in 2. diſt. 26. §. 1. obſervat, gratiam intelligi poſſe vel ex parte Dei, vel ex parte noſtra, id eſt, vel prout in Deo eſt, vel prout in nobis. Prout in Deo, eſt gratuita Dei miſericordia, liberalitas & voluntas, per quam donum aliquod creaturæ rationali gratis confertur, vel Deus in ea operatur ad ſalutem. Loquitur ad hunc modum de gratia Auguſtinus (proſequitur Eſtius) epiſt. 106. ad Paulinum, & alibi, cum dicit gratiam præcedere voluntatem hominis. Quia nimirum prior eſt Dei voluntas, quâ homini benè vult, quàm voluntas hominis accipiens Dei beneficium, juxta illud, *Miſericordia Dei præveniet me.* Conſimili ſenſu dicit l. de grat. & lib. arb. c. 6. gratiam ſe interdum ſubtrahere: quia videlicet Deus ſuam gratuitam operationem ſubtrahit. Eſt autem hæc acceptio gratiæ frequens etiam apud Scholaſticos, ut quoties dicunt, gratiam Dei hæc aut illa bona in nobis operari. De ea S. Thomas de verit. q. 24. a. 14. dicit: *Quamvis communiter loquentes utuntur nomine gratiæ pro dono habituali juſtificante; generalius tamen gratiam intelligi poſſe miſericordiam Dei, per quam interius motum mentis operatur, & exteriora ordinat ad hominis ſalutem; & ſic nullum bonum facere poſſe hominem ſine gratia Dei.*

2. Gratia prout in nobis, eſt donum, ſeu beneficium, nobis per miſericordiam Dei gratis collatum ad ſalutem, ſive donum iſtud fit interius, v. g. gratia ſanctificans, habitus virtutum, pia cogitatio, pius affectus; ſive ſit

Tom. I.

exterior, cujuſmodi eſt prædicatio verbi divini, miracula, exempla, Sacramenta; ſive etiam donum illud ſit entitativè ſupernaturale, ſive non. Ad veram quippe Chriſti gratiam attendenda non eſt entitas doni, ſecundum ſe præciſè conſiderata, ſed ſecundum quod ſubſtat gratiæ miſericordiæ Dei, per Chriſti merita ordinanti illud ad ſalutem. Cùm ordo iſte ſupernaturalis ſit. Unde varia dona, ſecundum ſe præciſè naturalia, quatenus à divina miſericordia gratis ad ſalutem ordinata, veræ gratiæ ſunt, ipſi etiam morbi, adverſitates, correptiones, occaſionum peccandi ſubtractiones, &c. juxta Auguſtinum, ſanctum Thomam, alioſque ſanctos Doctores.

Porro de gratia, hoc in opere, agere non intendimus, quoad profundiores & ſcitu non neceſſarias quæſtiones (de quibus agere videntur Pontificiæ Conſtitutiones) imò de gratia proſus non egiſſemus, niſi à vera de gratia doctrina, chriſtiana vitæ directionem, ſolidamque variarum magni momenti quæſtionum moralium reſolutionem pendere animadvertiſſemus; niſi etiam neceſſitas propriæ, aliorumque virorum integerrimorum deſenſionis adverſus quorundam calumnias, ad id coëgiſſet. Ipſi namque æquiſſima ſummorum Pontificum Decreta id vetantia non veriti, Theologos gratiæ per ſe efficaciſ ad ſingulos pietatis actus neceſſitatem propugnantes, ſi molliora quædam Sodalium ſuorum opinamenta quamlibet modèſtè reſellant, tum voce, tum ſcripto, tum publicis theſibus, libelliſque; velut Calviniſtas & Janſeniſtas, traducere non ceſſant, non ſine fidelium ſcandalo, injuriæque Auguſtinianæ Thomiſticæque doctrinæ. Teſtes hujus facti ſunt Theſes anno 1698. à PP. Jeſuitis Coloniae deſenſæ, in quibus n. 29. *preclarum gratia in ſeipſa efficaciſ Duceſ Calvinum aſſerebant;* aliaque ejuſmodi, quibus aded commota fuit Facultas Theologica Coloniensis, ut ad instantiam ipſius Illuſtriſſimus D. Nuntius Coloniensis, ipſo die quo Theſes deſendebantur, ſub pœna excommunicationis Præſidem è Cathedra deſcendere, atque à deſenſione deſiſtere præceperit. Teſtis quoque libellus inſcriptus, *Problema Eccleſiaſticum,* quo vel ipſe Eminentiff. D. Cardinalis Noaillius, Archiepiſcopus Pariſienſis, ob aſſertam gratiæ per ſeipſam efficaciſ ad ſingulos actus neceſſitatem, palam traductus fuit velut Janſenitarum caput. Plura hæc de re vide infra cap. 26. Iſtius tamen neceſſitatis notitia fundamentum eſt chriſtianæ humilitatis; atque inde probatur neceſſitas continuæ orationis; Chriſtiani inſuper docentur in ſolo Deo ſalutis ſuæ ſpem collocare; ſicut & peccatores non deſperare poſt lapſum, quantalibet conſuetudine firmatum: cùm ipſis equidem impoſſibilis non ſit emendatio, ſed poſſibilis per gratiam ex Dei miſericordia per Chriſtum obtinendam, ſi eam perant quomodò & quantum res tanta petenda eſt. Denique quantum

Y y

CAPUT II.

Gratia diviso.

- 3 **G**ratia dividitur 1°. in gratis datam, & gratum facientem. 2°. in interioriorem & exterioriorem. 3°. in gratiam Conditoris & gratiam Redemptoris. 4°. in habitualem & actualem.
- 4 Gratia gratis data, est illa quæ primario & per se non datur ad salutem recipientis, sed ad salutem aliorum, ut gratia sanctorum, donum linguarum, miraculorum, &c. Hujusmodi gratiæ impiis subinde conceduntur, ut Caiphæ spiritus prophetiæ, gratia miraculorum Judæ proditori.
- 5 Gratia gratum faciens à S. Thoma 1. 2. q. 111. a. 1. confunditur cum habituali, de qua n. 9.
- 6 Gratia interior, est misericordia Dei, per quam interiori hominem juvat, in iis quæ ad pietatem pertinent, sive per habitus infusos, sive per auxilia actualia.
- 7 Gratia exterior, est eadem misericordia, per quam exteriori hominem juvat, sive ad efficiendos pietatis actus, sive ad cavenda peccata, per externam utique protectionem, per exempla, exhortationes, occasionum subtractiones, &c.
- 8 Gratia Conditoris, illa est, quam in conditione sua sancti Angeli & primus homo à Deo, non per Christum, acceperunt. Gratia Salvatoris est, quæ nobis per Christi Redemptoris merita confertur.

Gratia habitualis est qualitas, seu habitus supernaturalis infusus, per quem homo formaliter sanctificatur, deque impio justus, Dei amicus, divinæque naturæ confors, seu filius adoptivus constituitur. Cum charitate habituali probabiliter identificatur; qua in re tamen Thomistæ non conveniant; ab ea tamen inseparabilem esse Theologi omnes conveniunt.

Gratia actualis interior, dupliciter considerari potest, prout in Deo, & prout in nobis. Prout in Deo, est misericordia Dei, quatenus gratis in nobis pium mentis motum interiori operatur. Ita S. Thomas q. 24. de verit. a. 14. Prout in nobis, est motus interior, quo anima movetur à Deo ad aliquid pium & salutare cognoscendum, vel volendum, vel agendum, ait idem S. Doctor 1. 2. q. 110. a. 2. in corp. Unde non est qualitas (inquit) sed motus quidam anima. Actus enim moventis in moto est motus, ut dicitur in 3. Physic. Si non est qualitas, sed motus: ergo non est vis seu virtus agendi, nec principium actus secundi (hoc enim soli gratiæ habituali S. Doctor concedit ibidem) non est ergo virtus potentia superaddita, seu vis activa complens & perficiens potentiam in actu primo, ut exire possit in actum secundum, prout aliqui volunt. Si enim talis esset, profectò qualitas esset mo-

tiva, non motus ipse; utpote per quem potentia non constituitur motiva in actu primo, sed mota vel movens se in actu secundo.

Enimverò gratia actualis interior, utpote consistens partim in piis illustrationibus intellectus, partim in piis motibus seu affectionibus voluntatis, quibus mens in actu secundo cognoscit, vult & agit quidpiam salutare, non tenet se ex parte actus primi, sed ex parte actus secundi. Nec à S. Thoma vocatur principium exteriori actionum humanarum, prout est in nobis; sed prout in Deo, quomodo est Deus ipse, seu misericordia Dei, &c.

Gratia actualis exterior, est misericordia Dei, quatenus exteriora nostra ordinat ad salutem nostram. Vel ipsa exteriora, quatenus per gratuitam Dei misericordiam ad salutem nostram ordinata. Ita S. Doctor art. 14. citato.

CAPUT III.

Gratia actualis subdiviso in operantem & cooperantem, sive in excitantem & adjuvantem, vel pravenientem.

Gratia operans (secundum Augustinum 12. de grat. & lib. arb. c. 17.) est illa, per quam Deus, ut velimus, operatur incipiens. Cooperans, per quam volentibus cooperatur perficiens. Verba ipsius sunt: *Cooperando Deus in nobis perficit, quod operando incipit. Quia ipse, ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens.* Dicitur proinde gratia operans respectivè ad primum motum quo voluntas converti incipit; cooperans respectivè ad motum quo voluntas jam plene vult bonum, quod per primum illum motum solum velle incipiebat; qui motus ut plurimum est imperfectus, seu voluntas imperfecta, parva, non plena, & secundum aliquos non semper libera, sed plerumque indeliberata. Quod secundum ipsos Augustinus innuit addens ibidem: *U. ergo velimus, sine nobis (liberè concurrentibus) operatur; cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus (id est, cum plene volumus) nobiscum cooperatur, nobiscum utique liberè Deo consentientibus.* Ita etiam (inquit) S. Thomas 1. 2. q. 111. a. 2. *In illo effectu, in quo mens nostra est mota à Deo, & non movens (se liberè) solus autem Deus liberè movens, operatio Deo attribuitur. Et secundum hoc gratia dicitur operans. In illo autem effectu, in quo mens nostra & movet se (liberè) & movetur à Deo, operatio non solum attribuitur Deo, sed etiam anima. Et secundum hoc gratia dicitur cooperans. Est autem in nobis duplex actus: primus quidem interior voluntatis; & quantum ad istum actum, voluntas se habet ut mota; Deus autem ut movens, & præsertim cum voluntas incipit bonum velle, qua prius malum volebat. Et ideo secundum quod Deus movet humanam mentem ad hunc actum, dicitur gratia operans. Alius autem actus est exterior, qui cum à voluntate imperetur, confes-*